

V Brně dne 11. 5. 2018

Poř. č. 1/2018

Stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů při výkonu působnosti státního zastupitelství podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů k problematice pořizování a nakládání s odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu

- I. **Obligatoční náležitosti návrhu na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jsou kromě dalších podstatných údajů požadovaných platnou právní úpravou také**
 - uvedení a odůvodnění doby, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce;
 - účel odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jakož i odůvodnění, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo proč by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztíženo;
 - ve fázi před zahájením trestního stíhání rovněž odůvodnění neodkladnosti a/nebo neopakovatelnosti úkonu ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu.
- II. **Vyhodnocení odposlechů provádí policejní orgán; státní zástupce se s vyhodnocením seznamuje průběžně (v pravidelných intervalech) v rámci výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Pokud státní zástupce předkládá soudu spisový materiál, jehož součástí je i záznam odposlechu telekomunikačního provozu, odpovídá za jeho náležité vyhodnocení.**
- III. **Odposlech a záznam telekomunikačního provozu mezi advokátem a jeho klientem, kteří nejsou v postavení obhájce a obviněného, je přípustný. Narušení práva na ochranu soukromí komunikace mezi advokátem a klientem je však nutno velmi pečlivě a podrobně zdůvodnit z hlediska závažnosti činu, jeho škodlivosti, jakož i důvodnému předpokladu, že požadované skutečnosti nebude možné zjistit jiným způsobem, nebo že by jejich získání bylo podstatně ztíženo; to musí vyplývat již z návrhu**

státního zástupce na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

- IV. Státní zástupce v rámci výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení odpovídá za to, aby archivní nosič obsahující kompletní záznam odposlechu byl veden odděleně od trestního spisu. Součástí trestního spisu může být jen datový nosič obsahující záznamy odposlechu, jež mají být v trestním řízení použity jako důkaz, který se k trestnímu spisu přikládá spolu s protokolem o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88 odst. 6 trestního řádu).**
- V. V řízení před soudem se k návrhu stran důkaz záznamem odposlechu telekomunikačního provozu provádí zásadně faktickým přehráním a poslechem zaznamenané nahrávky telefonického rozhovoru, popř. přečtením SMS zprávy (§ 213 odst. 2 trestního řádu), případně předstřením protokolu o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a konstatováním, že se strany s obsahem záznamu seznámily (§ 213 odst. 1 trestního řádu). Proto není nutné pořizovat doslovné písemné přepisy zaznamenaných rozhovorů. Pro potřebu základní orientace ve vývoji dokazování a skutkového stavu je možné pořídit písemné přepisy částí záznamů telekomunikačního provozu, které budou pouze parafrázovat obsah rozhovorů mezi účastníky telekomunikačního provozu (tzv. „obsahové přepisy“), jež mají význam pro dokazování.**
- VI. Státní zástupce plní informační povinnost podle § 88 odst. 8 trestního řádu zpravidla formou samostatného sdělení, které se odposlouchávané osobě doručuje do vlastních rukou; o neposkytnutí informace z důvodů uvedených v § 88 odst. 9 trestního řádu pořídí státní zástupce záznam, který se založí odděleně od trestního spisu.**

Nejvyšší státní zastupitelství v souladu s § 12h odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním zastupitelství“) provedlo u nižších státních zastupitelství potřebná zjištění se zaměřením na posouzení úrovně a účinnosti postupů státních zástupců souvisejících s návrhovou činností podle § 88 odst. 2 trestního řádu a s navazujícím použitím a nakládáním s pořizovaným záznamem odposlechu telekomunikačního provozu.

Některé poznatky zjištěné z předložených zpráv vrchních a krajských státních zastupitelství (včetně Městského státního zastupitelství v Praze) odůvodnily zpracování stanoviska ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státního zástupce při aplikaci postupu podle § 88 trestního řádu, tedy při pořizování a nakládání s odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu. Bylo totiž zjištěno, že aplikační praxe policejních orgánů a státních zástupců není v některých směrech jednotná a může mít vliv na posuzování zákonnosti záznamu telekomunikačního provozu soudem při hodnocení důkazů.

I.

Obsahové náležitosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu jsou vymezeny v § 88 odst. 2 trestního řádu. Příkaz soudce musí být vydán písemně, musí být odůvodněn a musí obsahovat uživatelskou adresu či zařízení, osobu uživatele, pokud je její totožnost známa, dobu, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce a v odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují. Navíc musí příkaz obsahovat konkrétní odkaz na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje.

V důsledku vývoje judikatury je však v současné době vyžadováno, aby nad rámec náležitostí uvedených v § 88 odst. 2 trestního řádu příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu obsahoval také účel odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jakož i odůvodnění, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo proč by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztížené (srov. též zásadu zdrženlivosti, vyjádřenou v § 2 odst. 4 věty druhé trestního řádu). Ve fázi před zahájením trestního stíhání rovněž odůvodnění neodkladnosti a/nebo neopakovatelnosti úkonu ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu a výslovné označení, že se má jednat o úkon neodkladný a/nebo neopakovatelný.

Přestože § 88 odst. 2 trestního řádu nestanoví obsahové náležitosti návrhu státního zástupce na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, je zcela zjevné, že návrh musí po obsahové stránce splňovat nároky kladené v § 88 odst. 2 trestního řádu a také příslušnou judikaturou na tento typ příkazu soudu, dokonce lze mít za to, že návrh státního zástupce by měl být podrobnější a argumentačně obsáhlejší než samotný příkaz, neboť je úkolem státního zástupce dostatečně pádně vyargumentovat svůj návrh a přesvědčit soud o jeho důvodnosti.

Z tohoto důvodu je výčet náležitostí návrhu státního zástupce na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle čl. 41 odst. 2 Pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 8/2009, o trestním řízení, v platném znění (dále jen „pokyn obecné povahy č. 8/2009“) širší než výčet náležitostí příkazu soudu podle § 88 odst. 2 trestního řádu. Konkrétně má tedy návrh státního zástupce podle čl. 41 odst. 2 pokyn obecné povahy č. 8/2009 obsahovat:

- a) uživatelskou adresu, či zařízení a osobu uživatele, pokud je její totožnost známa,
- b) konkrétní skutkové okolnosti, které vydání příkazu včetně doby jeho trvání odůvodňují,
- c) je-li trestní řízení vedeno pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva, odkaz na tuto smlouvu (včetně vysvětlení, proč je využívána mezinárodní smlouva),
- d) popis skutkových okolností nebo skutku, o který se jedná a v němž je spatřován trestný čin, a jeho právní kvalifikace,
- e) vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a důvody k navrhované době prodloužení, jde-li o návrh na prodloužení doby jeho trvání,
- f) přehled již nařízených odposlechů u téhož účastníka telekomunikační služby,

- uživatele telefonní nebo jiné stanice, v téže věci s uvedením spisových značek soudu,
- g) vlastní návrh na vydání příkazu soudce či na prodloužení doby jeho provádění, včetně doby, po kterou má odposlech a záznam trvat.

Jak je patrné z výše uvedeného, je nezbytné při návrhové činnosti státního zástupce zohledňovat vývoj judikatury v dané oblasti, na ten reagovat a přizpůsobit mu aplikační praxi jak ve vztahu k § 88 odst. 1, 2 trestního řádu, tak ale i ve vztahu k čl. 41 odst. 2 pokynu obecné povahy č. 8/2009, který sice neukládá státnímu zástupci, aby ve svém návrhu uváděl účel odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jakož i odůvodnění, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo proč by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztíženo a ve fázi před zahájením trestního stíhání rovněž odůvodnění neodkladnosti a/nebo neopakovatelnosti úkonu ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu, avšak právě s ohledem na vývoj judikatury je zřejmé, že návrh státního zástupce tyto obsahové náležitosti mít musí.

Vzhledem k rozhodovací praxi soudů, zejména Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, je již zcela zřejmé, že uvedení účelu, jenž má být odposlechem sledován, jakož i odůvodnění, proč nelze stejného účelu dosáhnout jinak nebo proč by bylo jeho dosažení podstatně ztíženo, stejně jako zdůvodnění neodkladnosti a/nebo neopakovatelnosti, pokud má být tento úkon prováděn před zahájením trestního stíhání, je nutno považovat za obligatorní náležitosti příkazu soudu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Stejně tak je tyto požadavky s argumentem *a maiori ad minus* nutno vztáhnout také k návrhu státního zástupce na vydání příkazu a potažmo i k podnětu policejního orgánu k podání návrhu adresovaného státnímu zástupci (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 2017 sp. zn. 6 Tz 3/2017). **I přes doktrínu materiálního právního státu** (viz usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013 sp. zn. 15 Tdo 510/2013 a nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 5. 2014 sp. zn. Pl. ÚS 47/13) **je nutno považovat absenci uvedených náležitostí v návrhu státního zástupce za podstatnou vadu.**

II.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro všechny orgány činné v trestním řízení, zejména pro policejní orgány konající trestní řízení (§ 12 odst. 2 a § 88 odst. 1 věta druhá trestního řádu) **Útvar zvláštních činností Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR** (dále jen „ÚZČ“). Odpovědným za vyhodnocení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je tedy vždy policejní orgán, který vede ve věci trestní řízení, neboť pouze ten má k pořízenému záznamu přímý a prvotní přístup.

Policejní orgán je také tím orgánem činným v trestním řízení, který jako první selektuje záznamy odposlechlů telekomunikačního provozu na záznamy důkazně významné, jež budou, nebo by mohly být, v dalších fázích trestního řízení využity jako důkaz, a to ať již ve prospěch nebo v neprospěch pachatele, a záznamy důkazně bezvýznamné (§ 88 odst. 6 trestního řádu), jež mají být vedeny odděleně od spisu.

I přes výraznou procesní samostatnost, kterou při vyhodnocení záznamu odposlechu policejní orgán z podstaty této činnosti má, zůstává garantem zákonnosti přípravného řízení a rozsahu dokazování státní zástupce, který v dalších fázích trestního řízení záznam odposlechu používá buďto jako důkaz na podporu obžaloby, případně jako důkaz na podporu jiných svých procesních návrhů adresovaných soudu, event. jako podklad pro své vlastní rozhodnutí. Z tohoto důvodu nelze připustit, aby státní zástupce z jakéhokoli důvodu rezignoval na svou dozorovou činnost vůči policejnímu orgánu, a je nezbytné, aby se v pravidelných intervalech odvislých od délky trestního řízení, jeho náročnosti i závažnosti věci, seznamoval s vyhodnocením záznamu odposlechu. Může tak činit různou formou, přičemž v úvahu přichází seznámení se samostatnou zprávou policejního orgánu, kterou policejní orgán vyhodnocuje nejen pořízené záznamy odposlechlů, ale také ostatní opatřené důkazy a zjištěné skutečnosti, což státnímu zástupci umožňuje získat komplexní náhled na celkový vývoj trestního řízení, nebo přichází v úvahu seznámení se s přepisem záznamů odposlechlů, nebo se státní zástupce může se záznamem odposlechu seznámit poslechem samotného zvukového záznamu. V této souvislosti je nutno zdůraznit, že **garantem náležitého vyhodnocení záznamu odposlechu vůči soudu, je vždy státní zástupce**, a nikoli policejní orgán.

Ve věcech závažné kriminality, skutkově a důkazně složitých, zvláště pak tam, kde odposlech a záznam telekomunikačního provozu je důležitým podkladem pro rozhodnutí, je nutno trvat na tom, aby se státní zástupce seznámil s obsahem záznamu odposlechu jeho přímým poslechem (viz čl. 42 odst. 2 pokynu obecné povahy č. 8/2009). Nutno však zdůraznit, že odpovědnost za způsob, jakým se státní zástupce seznámí a ověří správnost vyhodnocení záznamu odposlechu, zůstává vždy na státním zástupci, a to i ve věcech méně skutkově a důkazně složitých.

III.

Na ochranu komunikace mezi advokátem a klientem v obecné rovině se uplatní čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť se jedná o ochranu práva na soukromí. Navíc vztah mezi advokátem a klientem požívá z hlediska důvěrnosti a soukromí zvýšené ochrany, neboť se jedná o vztah do jisté míry privilegovaný (srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Foxley proti Spojenému království, stížnost č. 33274/96; Michaud proti Francii, stížnost č. 12323/11 atd.). Na tento typ komunikace se však nevztahuje ochrana práva na obhajobu (práva na spravedlivý proces) podle čl. 6 Úmluvy, pod který lze podřadit pouze komunikaci mezi obviněným a obhájcem v trestním řízení (viz k tomu níže).

V souvislosti s rozhodovací praxí Evropského soudu pro lidská práva dlužno poznamenat, že judikatura nejen Evropského soudu pro lidská práva, ale i Nejvyššího soudu a Ústavního soudu k dané problematice, není nijak rozsáhlá, což lze vysvětlit poměrně nepatrným výskytem použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi advokátem a klientem v praxi, resp. nepatrným množstvím úkonů trestního řízení směřujících vůči advokátům obecně. Avšak **z rozhodovací činnosti jak soudů českých, tak Evropského soudu pro lidská práva lze spolehlivě dovodit, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu mezi advokátem a klientem je přípustný, jakkoli se jedná o úkon výjimečný.**

Z vnitrostátní judikatury stojí za zmínku zejména rozhodnutí Ústavního soudu týkající se sice prohlídek v advokátních kancelářích či jiných prostorách užívaných advokáty, jejichž právní východiska jsou však plně aplikovatelná na problematiku záznamu a odposlechu telekomunikačního provozu advokáta a jeho klienta. V těchto svých rozhodnutích Ústavní soud několikrát konstatoval, že zákonná povinnost mlčivosti advokáta nemůže nahrazovat exempci z obecně platného právního řádu, ale že se jedná o povinnost uloženou advokátovi především v zájmu a pro ochranu jeho klientů, kteří s předmětnou trestní věcí nemají vůbec nic společného. (srov. rozhodnutí ze dne 25. 11. 2010 sp. zn. II. ÚS 889/10, sp. zn. III. ÚS 1675/12, III. ÚS 3988/13 nebo I. ÚS 1638/14 a III. ÚS 2847/14 a další).

Obdobně lze poukázat na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva např. ve *Aalmoes a ostatní proti Nizozemsku*, *Mulders proti Nizozemsku* (č. 23231/94, rozhodnutí ze dne 6. 4. 1995) (*André proti Francii*, č. 18603/03, rozsudek ze dne 24. 7. 2008, *Xavier Da Silveira proti Francii*, č. 43757/05, rozsudek ze dne 21. 1. 2010), nebo již výše zmíněné rozhodnutí ve věci *Michaud proti Francii* apod., z nichž ne všechna se zabývají odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu advokáta a klienta, ale všechna se shodně vyjadřují k ochraně důvěrnosti vztahu a komunikace mezi advokátem a klientem. Obecně lze závěry vyplývající z citovaných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva shrnout tak, že článek 8 poskytuje nad rámec obecné ochrany silnější ochranu kontaktům mezi advokátem a klientem s ohledem na stěžejní úlohu právního zástupce v demokratické společnosti a požadavek důvěry s touto rolí související. Vztah důvěry mezi advokátem a klientem je klíčový pro výkon této činnosti. Tato profesní výsada nicméně může být za určitých okolností omezena v rámci boje proti zločinu, avšak takové omezení musí naplnit požadavky čl. 8 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Za stěžejní princip při nařizování (navrhování) odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu advokáta a klienta musí být považována přiměřenost takového zásahu státní moci do důvěrnosti této komunikace. Z tohoto důvodu musí návrh státního zástupce na vydání příkazu soudu k provedení tohoto úkonu obsahovat argumentačně vyčerpávající test proporcionality, který se plně vypořádá s přiměřeností takového úkonu vzhledem k závažnosti trestného činu (významu zájmu chráněnému trestním zákoníkem), který odůvodňuje porušení práva na ochranu soukromí, dále vzhledem k významu skutečností a důkazů, jež mají být takovým úkonem opatřeny, pro další postup v trestním řízení, pro objasnění trestného činu a pro zjištění a usvědčení pachatelů. Vzhledem ke zvýšené ochraně důvěrnosti tohoto druhu komunikace se musí státní zástupce zvláště pečlivě vypořádat i s důvody, proč účelu sledovaného tímto úkonem nelze dosáhnout jiným způsobem, který by méně závažně narušoval důvěrnost komunikace advokáta a jeho klienta, nebo proč by jinak jeho dosažení bylo podstatně ztíženo. Zároveň je nutno zdůvodnit, že bez provedení navrhovaného úkonu hrozí zmaření účelu trestního řízení.

Zákonné vymezení okruhu trestných činů, při jejichž objasňování lze podle § 88 odst. 1 trestního řádu nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, je na rozdíl od řady jiných evropských zemí v České republice natolik přísné, že již sama skutečnost, že je vedeno trestní řízení pro některý z těchto trestných činů,

bude odůvodňovat provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu i vůči advokátovi z hlediska naplnění kritéria přiměřenosti takového zásahu vzhledem k významu zájmu chráněnému trestním zákoníkem. Nicméně veškerá další kritéria, z nichž bude vyplývat přiměřenost a nezbytnost takového úkonu, je nutno odůvodnit zjištěními a argumenty vyplývajícími z řízení v konkrétní trestní věci, jako např. důvody proč nelze skutečnosti důležité pro dané trestní řízení zjistit odposlechem jiných osob než advokáta a jeho klienta apod.

S ohledem na výše uvedené tedy lze uzavřít, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu advokáta a klienta je za splnění zákonných podmínek § 88 odst. 1, 2 trestního zákoníku přípustný, avšak státní zástupce musí pečlivě zvážit veškeré okolnosti konkrétní trestní věci z hlediska zásady zdrženlivosti, přiměřenosti a subsidiarity provedení tohoto úkonu, a pokud dospěje k závěru, že je tento úkon pro naplnění účelu trestního řízení nezbytný, pak musí svůj návrh soudu na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podrobně odůvodnit ze všech zákonných hledisek, přičemž zvláštní pozornost přitom věnuje podmínkám provedení takového úkonu trestního řízení uvedeným výše. To samozřejmě platí za situace, pokud v době podání návrhu na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu již orgány činné v trestním řízení vědí, že má být odposlouchávána komunikace mezi advokátem a klientem. Pokud je skutečnost, že záznam odposlechu obsahuje zaznamenanou komunikaci mezi advokátem a klientem, zjištěna až dodatečně během vyhodnocení záznamu, neznamená to, že by takový záznam nebylo možno pro účely trestního řízení použít.

V návaznosti na shora uvedené je dále podstatné, zabývat se podotázkou, jak nakládat s komunikací advokáta a jeho klienta, kteří mají **postavení obhájce a obviněného v jiné trestní věci, než v té, v níž je odposlech prováděn**. Zda i na tuto komunikaci je třeba vztáhnout ustanovení § 88 odst. 1 in fine trestního řádu.

Trestní řád je vystavěn na konstrukci, kdy pojem obviněný (§ 32 a 33 trestního řádu) a obhájce (§ 35 a násl. trestního řádu) vždy souvisí pouze s konkrétní trestní věcí, v níž mají tyto osoby uvedená procesní postavení. Přesto však byly zaznamenány případy různé interpretace § 88 odst. 1 in fine trestního řádu. Jednak interpretace vycházející ze shora uvedeného obecného přístupu k pojmům obhájce a obviněný obvyklému pro trestní řád, jak byl uveden shora, jednak ale i interpretace založená na tom, že v případě výkladu § 88 odst. 1 in fine trestního řádu je výjimečně nutno právní pojmy obhájce a obviněný vykládat šířeji, než je obvyklé, a to s ohledem na zachování smyslu a účelu zákazu odposlechu a záznamu komunikace mezi obviněným a obhájcem, kterým je ochrana práva na obhajobu a v širším kontextu tedy ochrana práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. To samozřejmě platí, pokud obhájce sám není v postavení podezřelého, vůči němuž úkon směřuje za podmínek uvedených výše k bodu III. (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 8 Tdo 1332/2009 a sp. zn. 8 Tdo 1395/2012).

V rámci tohoto výkladového stanoviska nebylo možné nezaujmout právní názor také k této otázce. Jelikož se však jedná o situaci zcela výjimečnou, neexistuje k ní ustálená rozhodovací praxe orgánů činných v trestním řízení, především obecných soudů, ani Ústavního soudu. Za tohoto stavu se tak stanovisko přiklání k názoru, že při výkladu ustanovení § 88 odst. 1 in fine trestního řádu je třeba použít rozšiřující

výklad. Tedy, že obhájcem a obviněným podle těchto právních norem je i obhájce a obviněný z jiné trestní věci, než v trestní věci, ve které je odposlech prováděn. Tento právní názor se činí s tím, že ve stavu interpretační nejistoty je třeba uvedeným osobám poskytnout vyšší standard ochrany jejich práv, resp. vycházet z pro ně příznivějšího výkladu textu zákona, neboť je třeba přihlídnout k důležité chráněné hodnotě, a to zájmům klienta (obviněného) na důvěrnost jeho komunikace s advokátem v postavení jeho obhájce a tím i ochraně práva na obhajobu. Tento právní názor se tak přijímá pro účely sjednocení postupů v soustavě státního zastupitelství jako názor prozatímní; nelze vyloučit, že se v budoucnu praxe trestního řízení sjednotí na postupu (výkladu předmětného ustanovení) jiném.

Podle § 88 odst. 1 in fine trestního řádu je provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným nepřípustné a zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Protokol o zničení záznamu založí do spisu.

Citované zákonné ustanovení předpokládá, že je to policejní orgán, kdo identifikuje zaznamenanou telekomunikaci coby komunikaci mezi obhájcem a obviněným, a je to rovněž policejní orgán, kterému je ukládána povinnost záznam odposlechu bezodkladně protokolárně zničit. To ostatně logicky vyplývá ze skutečnosti, že je to policejní orgán, kdo záznam odposlechu vyhodnocuje jako první. Avšak pokud je odposlech a záznam telekomunikačního provozu pořizován v rámci přípravného řízení, podléhá i tato povinnost policejního orgánu výkonu dozoru ze strany státního zástupce, takže pokud je to právě státní zástupce, kdo zjistí, že záznam odposlechu obsahuje komunikaci mezi obviněným a obhájcem, musí na takovou skutečnost reagovat a pokynem uložit policejnímu orgánu, aby příslušný záznam bezodkladně protokolárně zničil.

Identifikace komunikace mezi obviněným a obhájcem nebude zpravidla činit problém tehdy, pokud je odposlech a záznam telekomunikačního provozu pořizován v téže trestní věci, v níž mají obviněný a obhájce toto procesní postavení (z podstaty se tedy musí jednat o odposlech a záznam telekomunikačního provozu pořizovaný ve věci, v níž již bylo zahájeno trestní stíhání obviněného podle § 160 odst. 1 trestního řádu). Naopak problematickou může být identifikace komunikace mezi obviněným a obhájcem, pokud je odposlech a záznam telekomunikačního provozu pořizován v jiné trestní věci, než ve které mají tyto osoby uvedené procesní postavení, což nejčastěji nastane tehdy, pokud je odposlech a záznam telekomunikačního provozu pořizován v jedné trestní věci ve fázi prověřování a zaznamenána bude komunikace osob, jež mají postavení obhájce a obviněného v jiné trestní věci, která je již ve fázi po zahájení trestního stíhání. I v takovém případě však je nutno identifikaci komunikace osob, které mají v jiné trestní věci postavení obhájce a obviněného, věnovat maximální pozornost a v případě zjištění, že záznam odposlechu takovou komunikaci obsahuje, postupovat důsledně podle § 88 odst. 1 věta předposlední a poslední trestního řádu, neboť pouze takovým způsobem lze zachovat účel této právní úpravy, tj. ochranu práva na obhajobu, coby nedílnou součást práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Nicméně je zde namísto rovněž zdůraznit, že platná právní úprava nepředpokládá a nepožaduje aktivitu orgánů činných v trestním

řízení ve smyslu cíleného vyhledávání záznamů komunikace mezi obviněným a obhájcem. Povinnost protokolárního zničení záznamu odposlechu hovoru mezi obviněným a obhájcem nastává až za situace, kdy policejní orgán skutečnost, že došlo k záznamu komunikace mezi obviněným a obhájcem, zjistí v rámci průběžného vyhodnocování zaznamenaných odposlechlů.

IV.

Nejvyšší státní zastupitelství zjistilo nejednotnou praxi při nakládání s datovými nosiči obsahujícími soubory veškerých zaznamenaných odposlechlů, tj. těch, jež mají důkazní význam, i těch, jež žádnou důkazní hodnotu nemají, a s datovými nosiči obsahujícími pouze soubory záznamů odposlechlů, které mají být použity jako důkaz. Postup pro použití záznamu odposlechu coby důkazu, jakož i postup pro nakládání se záznamem odposlechu, který žádný důkazní význam nemá, přitom vyplývá přímo z § 88 odst. 6 trestního řádu. Přesto však v řadě případů policejní orgán a potažmo i státní zástupce nepostupují zcela v souladu se zákonnou úpravou § 88 odst. 6 trestního řádu.

Útvar zvláštních činností vyhotovuje po skončení odposlechu dva datové nosiče, jeden s úplnými záznamy všech odposlechlů (dále jen „**archivní nosič**“) a druhý na základě zadání policejního orgánu, obsahující pouze výběr záznamů odposlechlů, které mají důkazní hodnotu a mají být v dalších fázích řízení vyžity jako důkaz (dále jen „**důkazní nosič**“). Oba datové nosiče předává Útvar zvláštních činností policejnímu orgánu konajícímu trestní řízení.

Podle § 88 odst. 6 trestního řádu má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil. **Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným zneužitím záznamů,** a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy. Ostatními záznamy je nutno rozumět veškeré další záznamy uložené na archivním nosiči, které nebyly uloženy na důkazní nosič.

Stejně tak podle čl. 42 odst. 1 pokynu obecné povahy č. 8/2009 má státní zástupce dbát, aby policejní orgán založil do trestního spisu protokol o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Vychází přitom z toho, že je třeba odlišit **zvukový záznam** rozhovoru účastníků odposlouchávané stanice pořízený automatickým záznamovým zařízením, zaznamenaný na nepřepisovatelném přenosném **datovém médiu, které obsahuje veškerou komunikaci** vedenou prostřednictvím odposlouchávané stanice za rozhodné období, a tu **část zvukového záznamu, která** je na základě rozhodnutí státního zástupce a policejního orgánu důležitá pro trestní řízení a **má být použita jako důkaz** a ohledně níž se pořídí samostatný zvukový nosič, který je opatřen protokolem s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i označením Útvaru zvláštních činností, který záznam pořídil. Od uvedeného je dále nutno odlišit přepis zvukového záznamu, který slouží k orientaci policejního orgánu nebo státního zástupce o obsahu zvukového záznamu.

Jak bylo zjištěno, policejní orgán poměrně často nakládá s datovými nosiči v rozporu s právní úpravou v § 88 odst. 6 trestního řádu, jestliže do trestního spisu založí spolu s protokolem Útvaru zvláštních činností o pořízení záznamu odposlechu archivní nosič, případně do spisu založí jak důkazní nosič, tak i archivní nosič. To pak vede k situaci, kdy další osoby zúčastněné na trestním řízení získávají přístup k záznamu odposlechu bez důkazního významu, čímž dochází k porušení práva na ochranu soukromí třetích osob, jež jsou na těchto záznamech zachyceny, aniž by to mělo význam pro další průběh trestního řízení. Takový postup je tedy nejen v rozporu s § 88 odst. 6 trestního řádu, ale i v rozporu s čl. 8 Úmluvy, a státní zástupce má na takové pochybení policejního orgánu reagovat v rámci výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení pokynem, kterým policejnímu orgánu uloží, aby zjednal nápravu.

Jediným správným a zákonem aprobovaným způsobem nakládání se záznamem odposlechu je takový, že do vyšetřovacího (trestního) spisu policejní orgán založí pouze datový nosič obsahující záznamy odposlechlů, které mají být v dalších fázích řízení použity jako důkaz, tedy důkazní nosič. Archivní nosič policejní orgán vede odděleně od spisu, do kterého pouze poznamená, kde je uložen. Dodržování tohoto postupu podléhá výkonu dozoru státního zástupce, který v okamžiku, kdy předkládá spis spolu se záznamem odposlechu soudu, také odpovídá za to, že spis obsahuje pouze datový nosič se záznamem výlučně těch odposlechlů, jež mají důkazní význam a mají být užity jako důkaz (důkazní nosič).

V opačném případě, tedy založením do spisu nosiče se všemi pořízenými nahrávkami odposlechlů (archivní nosič), dochází k porušení čl. 8 Úmluvy – porušení práva na soukromí osob, které nemají postavení osoby, proti níž se vede řízení, nebo svědka.

V.

Ze soustavy státního zastupitelství bylo zjištěno, že postup při provádění důkazu odposlechem a záznamem telekomunikačního provozu je různý, přičemž ve věcech, v nichž je v I. stupni příslušný k rozhodování okresní soud, se takový důkaz provádí nejčastěji postupem podle § 213 odst. 1 trestního řádu, tedy tak, že protokol o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu spolu s důkazním datovým nosičem se během hlavního líčení předloží stranám k nahlédnutí a pokud žádná ze stran nenavrhne provedení důkazu přehráním a poslechem zvukového záznamu odposlechu, je důkaz proveden. Faktickým přehráním a poslechem se tento důkaz provádí spíše výjimečně a zpravidla pouze v těch nejzávažnějších trestních věcech, v nichž rozhoduje v I. stupni krajský soud. Byla také zaznamenána praxe, že se tento důkaz provádí přečtením doslovného přepisu zvukového záznamu odposlechu.

S tím souvisí také různé postupy policejních orgánů a požadavky státních zástupců vůči nim, ohledně úrovně a kvality pořizovaných přepisů záznamů odposlechlů. Přepisy se tak provádí od velmi kusých obsahových, jejichž hodnota je ryze orientační, přes podrobné obsahové, jež sice ne doslovně, ale přesto velmi podrobně zachycují obsah pořízeného záznamu odposlechu, až po zcela doslovné přepisy. Forma, v jaké je přepis pořizován, pak zpravidla závisí na dohodě mezi policejním orgánem a státním zástupcem, event. na pokynu státního zástupce.

S ohledem na zjištěnou různorodost procesních postupů při provádění důkazu záznamem odposlechu telekomunikačního provozu i úrovně a rozsahu pořizovaných přepisů se jeví jako potřebné popsat v tomto výkladovém stanovisku postup, který lze považovat za správný a zákonný.

Předně je třeba uvést, že v řízení před soudem se k návrhu stran důkaz záznamem odposlechu telekomunikačního provozu provádí zásadně faktickým přehráním a poslechem zaznamenané nahrávky telefonického rozhovoru (§ 213 odst. 2 trestního řádu). Toto je základní způsob provádění důkazu.

Provádění listinných a věcných důkazů v řízení před soudem je upraveno v § 213 trestního řádu.

Ustanovení § 213 odst. 1 trestního řádu ve znění po novele provedené zákonem č. 41/2009 Sb., umožňuje v zájmu rychlosti a hospodárnosti trestního řízení považovat za provedený listinný či věcný důkaz, který byl stranám během hlavního líčení předložen k nahlédnutí a žádná ze stran nežádá jeho podrobnější provedení např. přečtením, poslechem atd. Má se tedy za to, že procesní strany jsou s daným důkazem dostatečně obeznámeny a jeho obsah nezpochybňují (což samozřejmě neznamená, že by nemohly zpochybňovat zákonnost jeho pořízení, jeho použitelnost, interpretaci jeho obsahu druhou procesní stranou atd.). Obdobně se postupuje v případě SMS zpráv.

Vzhledem k tomu, že protokol o pořízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 6 trestního řádu je listinným důkazem, a to i s připojeným důkazním nosičem, je přípustné jeho provedení v hlavním líčení postupem podle § 213 odst. 1 trestního řádu, pokud žádná ze stran nepovažuje za nezbytné faktické přehrání zvukového záznamu odposlechu a takový způsob provedení tohoto důkazu nepožaduje. Státní zástupce musí při rozhodování ohledně navrhovaného procesního postupu při provádění tohoto důkazu pečlivě zvážit nejen důkazní hodnotu zaznamenaných odposlechů telekomunikačního provozu, ale také celkovou důkazní situaci obžaloby, sílu a důkazní hodnotu všech důkazů, závažnost a složitost věci, postoj obviněného a jeho obhajobu a veškeré další faktory, které mohou ovlivnit soud nejen při rozhodování o vině, ale rovněž při rozhodování o druhu a výši trestu, jenž má být obviněnému uložen. Platí tak, že postup podle § 213 odst. 1 trestního řádu při provádění záznamu odposlechu coby důkazu by měl státní zástupce navrhopvat jen za situace, kdy přímý poslech záznamu odposlechu nemůže mít vliv na rozhodnutí soudu o vině ani o druhu a výši trestu. V této souvislosti nelze pominout ani vliv, jaký může mít na rozhodnutí soudu např. i způsob vyjadřování obviněného zachycený na záznamu odposlechu, jeho mluva, intonace apod.

Pokud tedy státní zástupce dospěje k názoru, že důkaz záznamem odposlechu telekomunikačního provozu je nutno provést podrobněji, navrhne jeho přehrání a poslech. Není přitom vyloučeno, aby takový důkaz provedl se souhlasem předsedy senátu nebo na jeho pokyn sám (§ 180 odst. 3, § 203 odst. 1 a § 215 odst. 2 trestního řádu), a to případně i v součinnosti s příslušníkem policejního orgánu – zpracovatelem (ten může zajistit zapůjčení kvalitnější zvukové aparatury, než má k dispozici soud, může pomoci s technickou stránkou provedení tohoto důkazu, může asistovat při vyhledávání a spouštění záznamu konkrétního hovoru atd.).

S procesním postupem při provádění tohoto druhu důkazu bezprostředně souvisí potřeba pořizování přepisů záznamů odposlechnů, které mají význam z hlediska obeznámení státního zástupce, soudu, ale i obviněného a jeho obhájce s obsahem zaznamenaných odposlechnů telekomunikačního provozu.

Vzhledem k tomu, že přepisy záznamu odposlechu nejsou samy o sobě důkazem, jeví se jako neekonomické a neúčelné pořizování přepisů doslovných, ale pro základní orientaci zcela postačují přepisy obsahové, tj. přepisy, které pouze zachycují či parafrázuji obsah hovoru, jeho téma, smysl apod. Pochopitelně i k pořizování obsahových přepisů lze přistupovat s různou mírou podrobnosti s přihlédnutím zejména k důkaznímu významu zaznamenaného hovoru. Opakovaně je však nutno zdůraznit, že pořizování doslovných přepisů je z hlediska dokazování zbytečné, a je tak v rozporu s principem ekonomiky trestního řízení a rovněž je nadbytečnou zátěží policejního orgánu, neboť důkazem zůstává pouze protokol o provedeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který vyhotovuje Útvar zvláštních činností, spolu s důkazním nosičem, a to bez ohledu na to, v jaké kvalitě a jak podrobný byl vyhotoven přepis zaznamenaných odposlechnů.

To platí s jedinou výjimkou, kterou jsou záznamy odposlechnů hovorů vedených v cizím jazyce, u nichž je nutno pořizovat jejich doslovný překlad, a tedy i přepis.

VI.

Informační povinnost podle § 88 odst. 8 trestního řádu spočívá v tom, že státní zástupce nebo policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, a v řízení před soudem předseda senátu soudu I. stupně po pravomocném skončení věci, informuje o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu uživatele odposlouchávaného telekomunikačního zařízení, pokud je taková osoba orgánům činným v trestním řízení známa. Informace o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu obsahuje označení soudu, který příkaz k němu vydal, délku trvání odposlechu a datum jeho ukončení. Součástí informace musí být poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Pro poskytnutí informace jsou stanoveny jednotlivým orgánům činným v trestním řízení různé lhůty. Předseda senátu soudu I. stupně má informaci podat bezodkladně po pravomocném skončení věci. Státní zástupce má informaci podat bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí nejvyšším státním zástupcem podle § 174a trestního řádu. Na tomto místě je ale nutno zdůraznit, že ne každé rozhodnutí státního zástupce, kterým může být trestní řízení skončeno, podléhá přezkoumání nejvyšším státním zástupcem podle § 174a trestního řádu (viz níže). Konečně policejní orgán, jehož rozhodnutím byla věc pravomocně skončena, je povinen podat informaci podle § 88 odst. 8 trestního řádu bezodkladně po uplynutí lhůty pro přezkoumání jeho rozhodnutí státním zástupcem podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu, tj. po uplynutí 30 dnů od doručení.

Případů, pokud by informační povinnost podle § 88 odst. 8 trestního řádu měl plnit

státní zástupce, bude, s ohledem na charakter trestné činnosti, u níž je přípustné použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, sice méně než případů, kdy bude tato povinnost vázána na předsedu senátu soudu I. stupně nebo na policejní orgán, nicméně vyloučit je nelze, zvláště vezme-li se v úvahu stále se rozšiřující okruh rozhodnutí, kterými může státní zástupce ukončit trestní řízení. Může se tak tedy stát v případě, kdy státní zástupce sám odložil věc podle § 159a trestního řádu (zvláště pak podle § 159a odst. 4 trestního řádu), rozhodl o nestíhání podezřelého podle § 158d trestního řádu, postoupil věc podle § 171 trestního řádu, zastavil trestní stíhání podle § 172 trestního řádu, rozhodl o osvědčení u podmíněného zastavení trestní stíhání podle § 308 trestního řádu, či schválil narovnání podle § 309 trestního řádu. Zcela výjimečně může přicházet v úvahu i vyřízení věci ve zkráceném přípravném řízení rozhodnutím státního zástupce, kterým odložil věc podle § 179c odst. 2 písm. c), f), g), i) trestního řádu, věc odevzdal podle § 179c odst. 2 písm. e), d) trestního řádu, nebo rozhodl o osvědčení u podmíněného odložení podání návrhu na potrestání podle § 179h trestního řádu. Ve všech těchto případech, kdy státní zástupce skončil trestní řízení, v němž byl prováděn odposlech a záznam telekomunikačního provozu, některým z uvedených způsobů, přichází v úvahu, že informační povinnost podle § 88 odst. 8 trestního řádu bude dopadat na státního zástupce. Informační povinnost nedopadá na státního zástupce, který rozhodoval o stížnosti proti rozhodnutí policejního orgánu ani na nadřízeného státního zástupce, který rozhodoval o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce.

Splnit informační povinnost podle § 88 odst. 8 trestního řádu lze výlučně doručením samostatné listiny obsahující náležitosti a poučení předpokládané citovaným ustanovením trestního řádu uživateli odposlouchávaného telekomunikačního zařízení, a to do vlastních rukou (§ 64 trestního řádu), přičemž náhradní doručení není vyloučeno. Doručení do vlastních rukou, byť i náhradní, je nezbytné pro jednoznačné stanovení běhu šestiměsíční lhůty k podání návrhu Nejvyššímu soudu na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Nelze akceptovat názory, že není potřeba zasílat samostatnou informaci odposlouchávané osobě, která se o skutečnosti, že byla odposlouchávána, dozvěděla již v průběhu trestního řízení v souvislosti s jiným úkonem trestního řízení nebo v souvislosti s nahlédnutím do trestního spisu. Jednak má být informace podle § 88 odst. 8 trestního řádu poskytnuta až po právní moci rozhodnutí, kterým bylo řízení skončeno, a jednak musí obsahovat všechny obsahové náležitosti a poučení předpokládané zákonem, takže nemůže postačovat pouhý fakt, že odposlouchávaná osoba se o odposlechu dověděla z trestního spisu, neboť tím není zákonné povinnosti učiněno zadost.

Jedinou zákonem aprobovanou možností, kdy není státní zástupce (předseda senátu nebo policejní orgán) povinen informaci podle § 88 odst. 8 trestního řádu podat, jsou výjimky uvedené v § 88 odst. 9 trestního řádu, podle něhož se informace nepodá:

- a) v řízení o zločinu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou,
- b) v řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny,

- c) v řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361 trestního zákoníku),
- d) pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení pravomocně skončeno,
- e) pokud je proti osobě, jíž má být informace sdělena, vedeno trestní řízení,
- f) pokud by poskytnutím takové informace mohl být zmařen účel trestního řízení včetně řízení uvedeného v § 88 odst. 6 trestního řádu (jiné trestní řízení, než v němž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, a v němž ale mají být výsledky odposlechu a záznamu použity jako důkaz),
- g) pokud by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.

(blíže viz ŠÁMAL a kolektiv. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1215 a násl.)

Citované zákonné výluky z informační povinnosti podle § 88 odst. 8 trestního řádu jsou rovněž v souladu se stávající judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, který ve věci *Klass a ostatní proti Německu* (stížnost č. 5029/71) uvedl, že „*aktivita nebo nebezpečí, k jejichž potření sledovací opatření směřují, může přetrvávat léta či dokonce desetiletí poté, co bylo od těchto opatření upuštěno. Následné upozornění každé osoby dotčené opatřením by mohlo kompromitovat dlouhodobý cíl, kterým bylo původně nařízené sledování odůvodněné. Navíc takové upozornění by hrozilo přispět k odhalení pracovních metod zpravodajských služeb, pole jejich působnosti a případně i totožnosti jejich agentů.*“ Z citovaného vyplývá, že výjimky z informační povinnosti uvedené v § 88 odst. 9 trestního řádu jsou v souladu s čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť jsou nezbytné k naplnění účelu institutu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v trestním řízení.

I přes výše uvedené je třeba mít na paměti, že § 88 odst. 9 trestního řádu stanoví pouze výjimky ze zákonné povinnosti, kterých nelze zneužívat, a neodůvodněné neposkytnutí informace podle § 88 odst. 8 trestního řádu je nutno považovat za projev svévolného nerespektování zákona, navíc v oblasti, která výrazným způsobem zasahuje do chráněných základních práv a svobod. Proto je nepřijatelné, aby ve věci, v níž státní zástupce neposkytl informaci podle § 88 odst. 8 trestního řádu, přestože na něj informační povinnost dopadala, nebylo možno přezkoumat, z jakého důvodu tuto povinnost nesplnil. Je tedy nezbytné, aby státní zástupce, který neposkytne odposlouchávané osobě informaci podle § 88 odst. 8 trestního řádu, vyhotovil o tomto neposkytnutí informace písemný záznam, v němž přesně označí zákonný důvod pro neposkytnutí informace, a stručně odůvodní, z jakých skutečností existenci takového zákonného důvodu dovozuje. Tento záznam je nutno založit odděleně od trestního spisu, neboť z pochopitelných důvodů je vyloučeno, aby k němu obviněný nebo obhájce, případně jiná osoba, jež má právo nahlížet do spisu (§ 65 trestního řádu), měla přístup.

Nejvyšší státní zastupitelství zjistilo, že v soustavě státního zastupitelství existují dva protichůdné právní názory ohledně toho, zda plnění informační povinnosti podle § 88 odst. 8 trestního řádu policejním orgánem ve věcech, v nichž trestní řízení skončil svým rozhodnutím právě policejní orgán (odložení věci), podléhá výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení ze strany státního zástupce, či zda tomu tak není.

Policejní orgán, resp. jeho činnost v rámci trestního řízení, podléhá výkonu dozoru státního zástupce nad zachováváním zákonnosti pouze ve fázi přípravného řízení (§ 174 odst. 1 trestního řádu). Přípravné řízení je přitom jasně vymezeno v § 12 odst. 10 trestního řádu. Jedná se o fázi trestního řízení od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení (obžaloba, návrh na schválení dohody o vině a trestu, zastavení trestního stíhání atd.). Jakmile je přípravné řízení skončeno pravomocným usnesením policejního orgánu o odložení věci, státní zástupce již dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení nevykonává.

Ve smyslu uvedeného vymezení přípravného řízení by tak již splnění informační povinnosti podle § 88 odst. 8 trestního řádu, která policejnímu orgánu vzniká až právní mocí usnesení o odložení věci, resp. uplynutím zákonné lhůty pro jeho rušení státním zástupcem, běžnému výkonu dozoru ze strany státního zástupce podléhat nemělo. Standardně by tak měl kontrolovat splnění povinnosti podle § 88 odst. 8 trestního řádu zejména služebně nadřízený zpracovatel. Nicméně nelze pominout, že se v tomto případě jedná o povinnost uloženou policejnímu orgánu podle trestního řádu, která má svůj původ v provedeném, byť v již skončeném trestním řízení. Z tohoto důvodu splnění povinnosti podle § 88 odst. 8 trestního řádu policejním orgánem podléhá také kontrolní pravomoci státního zástupce v rámci výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení v širším slova smyslu, jak je tento vymezen judikaturou, zvláště pak judikaturou Ústavního soudu ČR. Ten ve svých rozhodnutích (např. sp. zn. II. ÚS 2166/14 nebo sp. zn. II. ÚS 3173/16) opakovaně konstatoval, že dozor ze strany státního zástupce je nutno považovat za druh opravného prostředku vůči úkonům či činnostem policejního orgánu prováděné na základě trestního řádu, a to nejen v průběhu trestního řízení, ale i při úkonech s trestním řízením bezprostředně souvisejících, kdy k návrhu či žádosti osoby, které se úkon policejního orgánu bezprostředně dotýká, je státní zástupce oprávněn, resp. povinen vykonat dozor nad postupem policejního orgánu při provádění takového úkonu, a to podle § 174 odst. 2 písm. b) trestního řádu. Ve smyslu vysloveného právního názoru Ústavního soudu je tedy nutno dospět k závěru, že státní zástupce je oprávněn vykonat dozor nad (ne)poskytnutím informace podle § 88 odst. 8 trestního řádu ze strany policejního orgánu v trestních věcech, v nichž policejní orgán skončil trestní řízení svým rozhodnutím.

Toto stanovisko ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů bylo vydáno podle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší státní zástupce:
JUDr. Pavel Zeman v. r.